

T.C. HALKINI UYGAR BİR TOPLUM HALİNE DÖNÜŞTÜRMEKTİ GAYESİ

G. Didem ÖNAL

Khas Bilgi merkezi

“AKLINIZI REHBER EDİNİN.”

Atatürk hala önemli mi bizim için? Çok önemli. Peki akıl bizim için önemli mi, aklımızı kullanmak zorunda mıyız? Buna verilecek cevaptan, Atatürk'ün bugün bizimle ilgili olup olmadığı, onun adını hatırlayıp hatırlamamız, onun yaptıklarından ders alıp almamız gerektiği ortaya çıkacaktır. Atatürk bize aklın neler yapabileceğini göstermiştir. Bunun mümkün olduğunu göstermiş; ama “Ben böyle diyorum, böyle yapın,” dememiştir. Bilakis, “Ben hiçbir şey söylemiyorum, sadece aklınızı rehber edinin,” demiştir. Yaptığı bütün inkılapların gayesi de aklın rehberliğinde Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağa uygun, bütün mana ve biçimiyle uygar bir toplum haline dönüştürmektir.

Atatürk bir diktatör mü, değil mi? Son yıllarda yazılmış en içten “Atatürk kitabı” olan eserde bu ve daha birçok sorunun cevabı veriliyor. Celal Şengör'ün “Dahi Diktatör” adlı kitabı geçtiğimiz Kasım ayında raflardaki yerini aldı. Çok tartışılan bu başlığın arkasında aynı zamanda Şengör'ün görüşleri de merak uyandırıyor.

Dünya çapında saygın bir yerbilimci olmasına karşın sosyolojik bir tarih kitabı yazmaya nasıl karar verdiğini geçtiğimiz Kasım ayının sonlarında Haldun Çubukçu ve Damla Yazıcı ile yaptığı bir söyleşi de yazar Celal Şengör şöyle anlatıyor:

“Efendim, ben bu kitabı yazmaya gerek duymadım, bu kitap bir sohbetin sonunda ortaya çıktı. Ben başından beri Atatürk'le çok yakından ilgileniyyorum. Bunun iki sebebi var; birincisi benim bir asker geçmişim var, ikincisi ailemde çok büyük bir Atatürk sevgisi var. Ben çok liberal bir ailede büyüdüm, iki adam bu liberalizmin dışındaydı, yani dokunulmazlıkları vardı; Atatürk ve İsmet Paşa. Dolayısıyla insan merak ediyor. Atatürk'ün yaptıklarına bakıyorsunuz bu kadar büyük başarının altında birşey olması lazım! Kiminle konuşsam gerek ailemle gerek onu tanıyanlarla herkes Atatürk'ün bir dahi olduğunu söylüyor. İyi de kardeşim Picasso da dahiydi Van Gogh da ama kulağını kesti. Bu adam neden böyle şeyler yapmadı da bunları yaptı? Bu adamın metodu neydi? Nasıl uyguluyordu? Bu metodu merak edip inceledim”

Celal Şengör kitabının önsözünde “Atatürk'ün diktatör olup olmadığı” konusu üzerine kendi görüşlerini “Atatürk bir dahiydi ve bu dahinin yaptıklarının

genel bilançosu hem kendi milleti hem de insanlık açısından çok olumludur. Akıl başında hiç kimsenin zaten bu konuda bir şüphesi yok. Üzerinde tartışılan konu Atatürk'ün diktatör olup olmadığıdır. Bence Atatürk, bal gibi diktatördü” sözleriyle açıklıyor ve ekliyor, “ama bir zorba değil”.

Söyleşide konu ile ilgili olarak, “Atatürk'e diktatör diyen de, diktatörlüğün ne olduğunu bilmiyor. Çok demokrat diyen de ne olduğunu bilmiyor. Diyorum ki diktatör nedir? Diktatör, Roma senatosunun oylayarak verdiği bir rütbedir. Magistratus Extraordinarius denen kişiye Diktatör rütbesi verilir. Şu süre içinde, şu sıklıktan kurtulalım denir.” derken “Diktatör” sözcüğünün 20. yüzyılda anlam dönüşümüne uğrayarak olumsuz bir çağrışım yaptığını da ekliyor. Ardından “Atatürk pozitivistti diyorlar. Atatürk pozitivist değildir, olamaz. Çünkü Atatürk problemi çözmek için önceden hazır kalıplarla çalışmıyor” sözleriyle Atatürk'ün hiçbir dogmanın peşinden gitmediğini, sorunları belirleyerek onların üzerinde ilerlediğini bunu yaparken de tamamen eleştirel akılcılık yöntemini kullandığını söylüyor. Bu durumu ise şöyle örneklendiriyor:

“Bir deney yapmış adam. Nasıl yaptığını anlatıyor:

İlk başta diyor ki 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktım, umumi vaziyet, gözlem, ne var ne yok ortada. Ordunun vaziyeti, milletin vaziyeti, İstanbul'un vaziyeti. ... Sorunlar. Ve bunlara karşı kurtuluş çareleri. ... Bir sürü teklif var ortada. Onları sıralıyor. Ve diyor ki bunlar çare olamaz. En sonunda kendi düşüncesini teklif ediyor. Belli bir yöntemi var.”

Yazarın, Atatürk'ün “yanlış” bulduğu bazı karar ve uygulamalarını da açık açık anlatmaktan çekinmediği “Dahi Diktatör”de dönemin koşulları göz önüne alınmadan, bu koşullardan soyutlanarak yapılacak yorumların bilimsel olarak değerlendirilemeyeceğinin altı özellikle çiziliyor.